

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van Villa Muller in Sint-Genesius-Rode

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1, laatst gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op de dringende noodzakelijkheid vanwege het vermoeden van dreiging voor het verwijderen van bepaalde waardevolle interieurelementen als de oorspronkelijke badkamermeubels en Cubex-keukenelementen en de mogelijke bedreiging door het uitvoeren van werken aan de inpandige waterafvoeren, waardoor de adviezen van het college van burgemeester en schepenen van Sint-Genesius-Rode, van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken en landbouw en visserij en van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed niet ingewonnen zijn;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van de Villa Muller aantoonst;

Overwegende dat de Villa Muller als monument architecturale en artistieke waarde bezit die als volgt worden gemotiveerd:

Architecturale waarde

Architect Marcel Spittaël (1899-1981) studeerde aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Brussel tot in 1920. Op vijftienvijftigjarige leeftijd wint hij samen met Paul Lebon de eerste prijs in de wedstrijd voor de bouw van het Instituut voor Tropische Geneeskunde Prins Leopold in Antwerpen. Een eerste meesterwerk is een feit: het in 1995 als monument beschermde instituut is een prachtige realisatie in art-decostijl. Verder zijn uit het oeuvre van Spittaël momenteel vooral privéwoningen en appartementsgebouwen bekend, over het algemeen uiterst verzorgde constructies in een modernistisch of art-decogetinte vormtaal. Werken van Spittaël worden regelmatig gepubliceerd in de bekende architectuurtijdschriften uit de periode en ook later als 'La Cité', 'L'Emulation', 'Batir', 'Rythme' en 'Le Document'. Met de familie Muller-Steinkuhler als opdrachtgevers krijgt Marcel Spittaël de kans om een tweede meesterwerk te realiseren, ditmaal met een overtuigd modernistisch vormtaal voor het exterieur, gecombineerd met een geraffineerd sobere art-decoafwerking voor het interieur, het geheel uitgevoerd met het hetzelfde oog voor detail en de hoogstaande graad van afwerking die zijn oeuvre kenmerken.

Vergelijkend onderzoek van het geïnventariseerde en beschermde patrimonium in Vlaanderen toont aan dat grootschalige, goed bewaarde modernistische villa's uit het interbellum, vergelijkbaar met de Villa Muller in onze regio een zeldzaam gegeven zijn. Deze stelling wordt onderschreven door verschillende nationale en internationale docenten en experts: Francis Strauven, Anne Van Loo, Marc Dubois, Pablo Lhoas, Francis Metzger, Els Autrique, Paul Hervé

Parsy en de Brusselse KCML. Zij benadrukken eveneens de uitzonderlijke bewaringstoestand van de Villa Muller en de zeldzaamheid en hoge kwaliteit van het interieur in art-decostijl. Internationaal kan deze villa worden geplaatst naast (beschermde) voorbeelden zoals de villa Cavrois (1929-1932) van Robert Mallet-Stevens in Croix (Roubaix) en het huis Sonneveld van Brinkman en Van der Vlugt in Rotterdam (1933).

De villa is een representatief voorbeeld van modernistische baksteenarchitectuur uit het interbellum. Ze sluit aan bij het tactiele baksteenmodernisme van architecten als Henri van de Velde en Willem-Marinus Dudok. Kenmerkend zijn de strakke, zakelijke vormgeving met verspringende volumes, die evenwel gevat zijn in een harmonische compositie waar horizontale en verticale elementen elkaar in evenwicht houden. De travee-indeling is onregelmatig, aangepast aan de functies in het interieur en aan de lichtinval. Een typerend detail als de vlaggenmast verwijst naar de scheepsbouw, een vooruitstrevend element als het dakterras naar de internationale stijl. Doorgetrokken lateien in beton boven de rechthoekige muuropeningen, die soms overhoeks doorlopen, zorgen voor een horizontaliserend effect, net als de smalle lekdrempels in blauwe hardsteen onder de vensters. Opmerkelijke elementen zijn de halfronde erker op 'pilotis' ter hoogte van de inkompartij en de halfronde loggia van de living aan tuinzijde en de bijna gevelhoge, smalle lancetvensters in de westgevel van de traptoren. Het geheel is uitgevoerd in geelbruine baksteen met schaduwvoeg. De villa is sober van vormgeving, maar wel uiterst verzorgd afgewerkt en bleef uitstekend bewaard qua exterieur, getuige vergelijking met de oorspronkelijke bouwplannen. Bijzonder is grote schaal van de villa, die uitzonderlijk is binnen de (modernistische) woningbouw in het interbellum.

De planopbouw is, aansluitend bij de status van de opdrachtgevers, geconcipteerd voor een representatieve functie en is op die manier ook uitstekend doordacht. De ruime woonvertrekken (living en eetkamer), kunnen tot één geheel aan elkaar geschakeld worden door de dubbele deuren naar de grote hal te openen, het appartement van de eigenaars en de vertrekken voorzien voor logerende vrienden worden verbonden door een intiemere, maar niet minder fraai uitgewerkte nachthal. De erker die de ingang accentueert zou de woning als verlicht baken ongetwijfeld een bijzondere uitstraling kunnen verlenen bij feestelijke gelegenheden. De utilitaire ruimtes en de vertrekken van de bedienden zijn gegroepeerd aan de andere kant van de villa en staan met elkaar in verbinding via de traptoren, die een discreetie circulatie van het dienstpersoneel mogelijk maakt, zoals het in een huishouden van standing paste.

Vooruitstrevend is de manier waarop de planindeling rekening houdt met oriëntatie en lichtinval en de tuin bij de woning betreft, onder meer door middel van brede en overhoekse raampartijen en de loggia in de living. Eveneens modern zijn de voorzieningen voor de bedienden op zich: ook zij krijgen vanuit hun slaapkamer een uitzicht op de tuin en hebben een volwaardige badkamer tot hun beschikking. Het platte dak, uitgewerkt als dakterras is een zuiver modernistisch element. Bijzonder functioneel doordacht is de garage, met dubbele garagepoort aan weerskanten, voor een eenvoudige circulatie met de wagen.

Ook passend binnen het modernistische idioom waarin de villa is geconcipteerd, is de functionele uitrusting met tal van ingebouwde kasten en ingewerkte nissen en het feit dat de villa voorzien is van alle moderne comfort, gaande van centrale verwarming over meerdere volledig uitgeruste badkamers met typerend gestroomlijnd meubilair en een rationele keukeninrichting met Cubexelementen. Het maakt haar tot een uitzonderlijk voorbeeld van een woning die in de interbellumperiode reeds voorzien was van alle moderne uitrustingen.

Dit alles maakt de villa tot een zeldzaam, representatief en uitzonderlijk authentiek bewaard voorbeeld van een grootschalige, hoogkwalitatieve realisatie in de villabouw in het interbellum in Vlaanderen, hetgeen eveneens door nationale en internationale experts voor deze periode wordt bevestigd;

Artistieke waarde

De villa werd door de architect uitgewerkt als totaalconcept. Ze werd in 1938 compleet opgeleverd, met inbegrip van de interieurinrichting zoals te zien op foto's van kort na de bouw. Ingebouwde kasten, de inrichting van de badkamers en de keuken werden reeds voorzien op de bouwplannen.

De interieurafwerking in de representatieve vertrekken getuigt van een geraffineerde, sobere, bijna ornamentloze weelde door het gebruik van hoogkwalitatieve materialen als parket, marmer, bladgoud, keramische tegels en exotische houtsoorten in combinatie met een hoogstaande, onberispelijke afwerking, typerend voor de art-decostijl. Doorheen de woning worden steeds terugkerende materialen gebruikt, wat zorgt voor eenheid en harmonie.

De kwaliteit van afwerking en uitvoering van bepaalde elementen is uitzonderlijk te noemen. Getuige hiervan onder meer de plaatsing van de marmerpanelen in de inkomhal, de afwerking van trap en trapeuning in de grote hal en de uitvoering van het houten schrijnwerk van de schuiframen, die op verschillende plaatsen in de woning voorkomen. In de utilitaire ruimtes wordt geopteerd voor een functionele, moderne vormgeving en wordt niet op kwaliteit van afwerking ingeboet, getuige bijvoorbeeld de monumentale diensttrap in granito. De interieurinrichting bleef tot in de details bewaard, wat uitzonderlijk is voor een woning uit deze periode, zoals eveneens bevestigd wordt door nationale en internationale experts.

Dit alles maakt het interieur van de villa tot een zeldzaam, representatief en uitzonderlijk authentiek bewaard voorbeeld van een hoogkwalitatieve realisatie in art-decostijl in Vlaanderen, hetgeen eveneens door nationale en internationale experts voor deze periode wordt bevestigd,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument:

Villa Muller met bijbehorende garage en tuin, Beukenlaan 17, Sint-Genesius-Rode, bekend ten kadaster Sint-Genesius-Rode, tweede afdeling, sectie F, perceel 9V61.

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. §1. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° architecturale waarde;
- 2° artistieke waarde.

§2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Exterieur

De villa is een toonbeeld van modernistische baksteenarchitectuur uit het interbellum. In de architectuur worden enkele vooruitstrevende elementen worden gebruikt (dakterras, 'pilotis') maar de villa sluit eerder aan bij het tactiele baksteenmodernisme van architecten als Henri van de Velde en Willem-Marinus Dudok.

De gedeeltelijk onderkelderde villa is uitgevoerd in een strakke, zakelijke vormgeving met kenmerkende verspringende volumes, die evenwel gevat zijn in een harmonische compositie waar horizontale en verticale elementen elkaar in evenwicht houden.

Het hoofdvolume (gezien van straatzijde) telt twee bouwlagen, met een hoger opgetrokken traptoren van drie bouwlagen, onder plat dak met geaccentueerde, aflijnende dakrand in natuursteen. De traptoren geeft toegang tot het platte dak. Een vooruitspringende, dubbele garage uit de bouwperiode sluit ten westen aan op het hoofdvolume. Het geheel is uitgevoerd in geelbruin baksteenmetselwerk met schaduwvoeg. De villa is sober van vormgeving, maar uiterst verzorgd afgewerkt. Dit, in combinatie met de indrukwekkende afmetingen van het pand (gevelbreedte hoofdvolume met toren 26 m, gevelbreedte aansluitende garage 9 meter) zorgt ervoor dat de villa getuigt van een gepaste grandeur.

De travee-indeling van de voorgevel is onregelmatig. De inkompartij, waar een 'perron' met drie trappen in witte natuursteen leidt naar de verdiept geplaatste voordeur, wordt aan de linkerkant geaccentueerd door een halfronde erker op 'pilotis', op de verdieping voorzien van een opmerkelijke raampartij met gebogen glas en een drieledige, fijne horizontale roedeverdeling – die 's avonds als ze verlicht is als baken voor een bijzonder effect zorgt. Doorgetrokken lateien in beton boven de rechthoekige muuropeningen, die soms overhoeks doorlopen, zorgen voor een horizontaliserend effect, net als de smalle lekdrempels in blauwe hardsteen onder de vensters. Het houten schrijnwerk is aan de buitenzijde grijsblauw geschilderd. Markante details bij de overhoeks doorlopende ramen zijn de fors uitgewerkte hoekstijlen. De voordeur is driedelig, uitgevoerd in hout en voorzien van beglaasde panelen met vierkante onderverdeling.

Twee kleine vensters op de benedenverdieping, met name dat van het toilet en dat van de traptoren zijn voorzien van buisvormige tralies, evenals de bandvensters in de noordgevel van de garage. De garage is zowel aan de oost- als de westzijde voorzien van twee garagepoorten, een bijzonder functioneel detail.

De tuingevel is iets opener van karakter dan de voorgevel en meer horizontaal geaccentueerd. Ook hier een onregelmatige traveeindeling en raamopeningen met lateien in witte natuursteen en smalle lekdrempels in blauwe hardsteen, al dan niet doorgetrokken over verschillende vensters. Opvallende elementen zijn hier het kleine, halfronde balkon ter hoogte van één van de slaapkamers en vooral de grote, halfcirkelvormige loggia aan de oostkant, ter hoogte van de living.

De noordoostgevel wordt verlevendigd door de overhoeks van de voorgevel doorlopende vensters van de living en de dressing van de ouderslaapkamer erboven. Ter hoogte van de ouderslaapkamer is een klein halfrond balkon aangebracht, geflankeerd door een vlaggenmast, een typerend detail voor architectuur in deze stijl.

De zuidoostgevel van het hoofdvolume heeft een verticaal accent, door de bijkomende bouwlaag en door twee indrukwekkende, bijna gevelhoge, smalle vensterregisters die de diensttrap verlichten.

Interieur - planindeling

Benedenverdieping

Via de voordeur, voorafgegaan door een 'perron' van drie treden komt men in de vestibule, met links de grote trap en rechts een vestiaire met aansluitend toilet. Twee deuren achteraan de vestibule geven toegang tot een grote hal, die telkens via dubbele deuren in verbinding staat met de living van exceptionele afmetingen (7 m bij 13 m) links en de eetkamer rechts. De vestibule geeft aan de rechterkant eveneens uit op een gang, parallel tussen de vestiaire en de eetkamer, die naar de dienstvertrekken leidt, die in L-vorm tussen de vestiaire, de eetkamer en de traptoren liggen. De traptoren is hoofdzakelijk een circulatieruimte, waar de gang naar de garage en de dienstingang op aansluiten en waarin zich centraal ook een tweede

toilet bevindt. Het volume van de garage bevat naast de garage ook nog een afzonderlijk dépot, een tuinberging die alleen vanuit de tuin toegankelijk was.

Eerste verdieping

De grote trap geeft op de verdieping uit op een lange gang, die bijna de volledige breedte van de woning tot aan de traptoren overspant en waar alle kamers op uitgeven.

Het appartement van de eigenaars sluit aan de linkerkant op deze gang aan en is ruim en luxueus opgezet, met een grote slaapkamer aan tuinzijde en aan straatzijde een eigen dressing en badkamer.

Tussen de grote trap en de tuin ligt een nachthal, een representatieve ruimte waarvan de toegang geflankeerd wordt door ronde zuilen en die voorzien is van ingebouwde kasten.

Op de centrale gang sluiten aan de rechterkant verschillende slaapkamers aan, eerst twee slaapkamers bestemd voor vrienden, met één gemeenschappelijke badkamer en verder twee slaapkamers voor bedienden, met een gemeenschappelijke badkamer met afzonderlijk toilet voor in de traptoren en tot slot nog een naaikamer en een linnenkamer.

Tweede verdieping

Volgens de bouwplannen is op de tweede verdieping alleen een bergruimte voorzien in de traptoren, naast een centrale gang die toegang geeft tot het dakterras. De bergruimte werd later gebruikt als bureau.

Kelderverdieping

Het linkerdeel van de villa, grosso modo onder de dienstvertrekken en de traptoren, is onderkelderde.

Beschrijving van de inrichting van de verschillende ruimtes

De interieurafwerking getuigt van een geraffineerde, sobere, bijna ornamentloze weelde door het gebruik van hoogkwalitatieve materialen en een onberispelijke afwerking, kenmerkend voor de art déco. Doorheen de woning worden steeds terugkerende materialen gebruikt, wat zorgt voor eenheid en harmonie. De modernistische functionaliteit van de inrichting blijkt onder meer uit het gebruik van ingebouwde kasten en functionele wandnissen in verschillende ruimtes en uit de keuze voor Cubexelementen in de keukens en bijkeukens.

Benedenverdieping

Inkomhal

De inkomhal is een schoolvoorbeeld van strakke geometrische art deco, waar hoogwaardige materialen als marmer en goudblad worden behandeld met exquis vakmanschap en in een modernistische vormtaal worden gegoten. De vloer en de wanden zijn bekleed met rechthoekige panelen Gris des Ardennes, waarbij het patroon van de marmervlakken telkens zorgvuldig gespiegeld wordt en die gevat zijn in brede banden zwart Noir de Mazy. De radiator van de verwarming is in een nis geplaatst, die afgewerkt is met een plaat uit hetzelfde grijze marmer. Het plafond heeft een brede rand in zwart Noir de Mazy-marmer en is verder opgevat als een enkelvoudige, rechthoekige cassette bekleed met bladgoud, met centraal een eenvoudig, rechthoekig verlichtingselement voorzien van melkglas. Een dubbele deur uit palissander, met eenvoudige deurklink en slotplaatje uit wit metaal, geeft uit op de grote hal. Aan de rechterkant geven twee symmetrisch geplaatste deuren in palissander respectievelijk uit op de vestiaire en de gang naar de dienstvertrekken.

Grote hal

De grote hal is voorzien van een parketvloer met visgraatpatroon in een donkere houtsoort, met brede plinten en een vlak, wit plafond met eenvoudige lijsten. Via twee dubbele deuren in palissander (vergelijkbaar met deze van de inkomhal) tegenover elkaar staat ze in verbinding met de eetkamer rechts en de living links. Opvallend is hier de dikte van de binnenmuren, geaccentueerd door de brede, houten omlijstingen van de deuropeningen.

De grote hal kijkt uit op de tuin, door middel van ramen die bijna van vloer tot plafond reiken. Waarschijnlijk was het de bedoeling dat de grote hal bij feesten en andere gelegenheden door de dubbele deuren open te zetten bij de living en eetkamer betrokken kon worden als extra ruimte. De architect voorzag in deze ruimte vier radiatoren, telkens één aan weerszijden van elke dubbele deur. Deze zijn voorzien van een stijlvolle, sobere houten omkasting uit palissander met afdekplaat in Noir de Mazy.

In de noordwand van de grote hal vertrekt de trap naar de verdieping, die hier vrij gesloten is uitgevoerd, met wanden aan weerszijden. De trap is sober opgevat en uitgevoerd in een donkere houtsoort. Een bijzonder fraaie leuning in geelkoper en wit metaal ontleent haar vormgeving duidelijk aan de scheepsbouw in deze periode, eveneens kenmerkend voor de modernistische art deco.

Living

De living heeft, zoals eerder gezegd, indrukwekkende afmetingen. Het visgraatparket uit de grote hal loopt door in deze ruimte, maar is er voorzien van een ongeveer 10 cm brede stootrand en een 20 cm hoge, geprofileerde witgeschilderde houten plint. Het plafond is strak en wit en voorzien van eenvoudig lijstwerk.

In de hoek tussen de living en de grote trap (aan straatzijde) sluit op de living een nis met cosy corner met open haard aan. De open haard is strak en functioneel opgevat en wordt voorafgegaan door een vloertje in baksteen (mogelijk dezelfde als de gevelsteen). De haard is in wezen een eenvoudig, balkvormig volume met afdekplaat in natuursteen. De centrale vierkante haardmond wordt geflankeerd door vierkante nissen voor houtopslag.

Brede, bijna kamerhoge overhoekse vensters tegenover de cosy corner kijken uit over de voortuin. De vensters zijn voorzien van houten schuiframen, die ook elders in het pand voorkomen en getuigen van opmerkelijk verfijnd en hoogstaand vakmanschap in de uitvoering. Het beslag bestaat uit eenvoudige, ronde witmetalen knoppen.

'Piece de résistance' van de living is echter de halfcirkelvormige loggia aan tuinzijde, met een straal van 2,5 m een voorzien van hetzelfde type schuiframen, hier echter licht gebogen uitgevoerd, voorzien van gebogen glas en geplaatst boven een borstwering met panelen waarachter verwarmingselementen zijn ingewerkt. Het gaat om panelen die bovenaan aansluiten op een witgeschilderde houten plaat onder de vensterbank in Noir de Mazy en die 10 cm ruimte laten met de vloer. Bovenaan zijn de panelen opengewerkt met een ruitvormig motief. De doorgang naar de loggia wordt geaccentueerd door licht vooruitspringende muurdammen aan weerszijden, voorzien van een witgeschilderde houten omkasting met eenvoudig lijstwerk.

Een opvallend element boven deze doorgang naar de loggia is een halfronde lijst voorzien van indirecte verlichting.

Eetkamer

De eetkamer heeft een parketvloer die op dezelfde wijze is uitgevoerd als die in de living. Ook hier een eenvoudig wit plafond met brede, vlakke lijst. Een markante, rechthoekige kamerhoge spiegel met rechthoekige indeling, gevat in een vergulde lijst in de westwand weerspiegelt het interieur en vergroot de ruimte optisch.

Een breed raam geeft een mooi doorzicht naar de tuin. Onder de vensterbank in Noir de Mazy zijn ook hier verwarmingselementen ingewerkt achter een decoratieve omkasting in art-

decostijl, met panelen in zwarte natuursteen, door middel van koperen elementen gevat in een omkadering van een lichtere houtsoort.

In de noordwand van de keuken is centraal een licht verdiepte nis merkbaar, die aan weerszijden geflankeerd wordt door deuren in palissander, die respectievelijk toegang geven tot de gang die naar de inkomhal leidt en tot de bijkeuken.

Vestiaire en toilet

De vestiaire is een betegelde ruimte, met een wastafel op voet aan de noordkant en een ingebouwde kast in de tegenoverliggende wand. In de muur boven de wastafel is een rechthoekige, betegelde nis voorzien.

De vloer heeft een fraai, 'geweven' patroon opgebouwd uit kleine, rechthoekige witte tegels in combinatie met vierkante, zwarte mozaïektegels en een kwartholle, witte plint. Het omgekeerde patroon komt voor in de hoofdbadkamer op de verdieping.

De wandtegels zijn lichtgeel, onder het raam is een radiator in een betegelde nis geplaatst.

Keuken en bijkeukens

De keuken aan de tuinzijde, rechts van de eetkamer met aansluitende wasplaats aan de kant van de voorgevel, die op haar beurt geflankeerd wordt door de bijkeuken die in verbinding staat met de eetkamer, vormen een functioneel L-vormig geheel met een uniforme afwerking. Eenvoudige witte plafonds sluiten aan op bijna volledig met witgele, rechthoekige tegels betegelde wanden, bovenaan afgelijnd met een zwarte bies. De vloer in grijze en oranjegele keramische tegels is voorzien van een onderaan kwartholle plint, in functie van de hygiëne. De keukenkasten zijn grotendeels Cubexelementen, die zwart overschilderd werden.

In de keuken zijn de Cubexelementen ingewerkt tussen vaste, betegelde wanden, elders staan ze op zichzelf. Tegenover de Cubexwand van de keuken zien we een zeer grote betegelde dampkap. Het kookvuur dat hier onder moet gestaan hebben is vervangen door een modern keukenblok.

Werkbladen zijn uitgevoerd in een donkere houtsoort of in granito.

Een opvallend detail is het doorgeefluik tussen wasplaats en de bijkeuken, uitgevoerd met een schuifraam met matglas en met aan weerszijden van de muur een identiek Cubexmeubel eronder.

Diensttrap

Vanuit de keuken heeft men via een gang enerzijds toegang tot de dienstingang in de hoek met de garage, anderzijds tot de monumentale diensttrap in grijze granito, met fraaie, driedelige zwartgelakte leuning (twee ronde buizen aan de buitenkant, één platte band in het midden).

Eerste verdieping

Grote traphal

De grote trap, die beneden nog eerder bescheiden vertrok in de grote hal op het gelijkvloers, is in zijn volle architecturale pracht waarneembaar op de verdieping. De halfronde erker, voorzien van oorspronkelijk schrijnwerk met fijne driedelige horizontale roedenverdeling uit hout en oorspronkelijk bewaarde gebogen glaspanelen zorgt voor een magistrale openheid, die de trap volledig tot zijn recht doet komen. Uiteraard wordt hetzelfde type leuning als op het eerste deel van de trap aangehouden, hier echter gemonteerd op een donkere, houten afdekplaat. De overloop van de trap is afgewerkt met hetzelfde visgraatparket als in de grote hal. Ook op de overloop zijn verwarmingselementen voorzien, ingewerkt achter houten elementen, vergelijkbaar met die in de grote hal maar minder geprononceerd en zonder afdekplaat in marmer.

Nachthal op de verdieping

De nachthal op de verdieping is opgevat als een verbreding van de lange centrale gang, die over deze verdieping loopt. Net als bij de gang is bestaat de vloerbekleding uit parket (hier nog oorspronkelijk, in tegenstelling tot in de gang). De brede toegang tot deze hal wordt aan weerszijden geflankeerd door ronde zuilen, die oorspronkelijk bekleed waren met bladgoud, maar nu wit geschilderd zijn. De ruimte is volledig symmetrisch opgevat, met aan weerszijden inbouwde kasten met deuren van palissander, zoals voorzien op het plan. Een breed, kamerhoog schuifraam met kenmerkend, verzorgd houten schrijnwerk, geeft een goed uitzicht op de tuin.

Afgezien van de traphal en de nachthal, kan de eerste verdieping grosso modo in drie delen worden onderverdeeld: het appartement van de eigenaars aan de oostkant, de vertrekken voor de vrienden centraal en de vertrekken voor de bedienden aan de westkant.

Appartement van de eigenaars

Het appartement van de eigenaars bestaat uit drie delen en beslaat de volledige ruimte op de verdieping boven de living. De ouderslaapkamer met vloer in visgraatparket en vlak plafond met eenvoudige lijsten is volledig symmetrisch uitgewerkt en kijkt uit op de tuin via een breed bandvenster met centraal deurvenster dat toegang geeft tot het dakterras boven de loggia van de living. Onder de ramen naast het deurvenster zijn opnieuw verwarmingselementen ingewerkt achter rechthoekige, witgeschilderde houten panelen in art deco, bovenaan opengewerkt met meandermotief.

Een deur in de linkerwand geeft toegang tot het kleine balkonnetje, een symmetrisch geplaatste deur in de rechterwand verbergt volgens de bouwplannen de brandkast.

Deuren aan weerszijden in de noordelijke wand van het vertrek geven respectievelijk toegang tot de dressing op de hoek van het pand en de badkamer langs de kant van de grote trap.

De dressing heeft eveneens een vloer in visgraatparket en op maat gemaakte ingebouwde kasten, zoals voorzien op het bouwplan. Hoewel het hier een secundaire ruimte betreft is niet op kwaliteit en afwerkingsniveau ingeboet, zoals merkbaar aan de omkasting van het verwarmingselement en het overhoekse schuifraam. Een merkwaardig detail, dat ook elders nog terugkomt is een geprofileerde lijst op de wand die de raamcontour volgt, bijna aansluitend aan de zijkanten en bovenaan op een veertigtal centimeter afstand.

De badkamer is ook volledig symmetrisch opgevat. De indeling, het meubilair, de accessoires en de afwerking bleven oorspronkelijk bewaard. Het geheel is uitgevoerd in zwart en wit in combinatie met turkoois, typerend voor de art-decoperiode.

De badkamer heeft een vloer met een fraai, orthogonaal, geweven patroon van rechthoekige zwarte tegels in combinatie met vierkante witte mozaïektegels en een zwarte plint, die onderaan kwarthol is. De wanden zijn niet tot op de volledige hoogte betegeld.

De badkamer heeft een T-vormig grondplan, met de langste zijde aan de voorgevel en daar centraal geplaatst twee vrijstaande, turkooise wastafels op voet, met erboven een rechthoekige, betegelde nis en daarboven een spiegel in witmetalen kader, geflankeerd door buisvormige verlichtingselementen (melkglas en metaal), typerend voor de periode. De spiegels zijn eveneens de deuren van in de muur ingewerkte kastjes. Respectievelijk links en rechts van de betegelde nissen is een turkooise zeepbakje in de muur ingemetseld.

Aan weerszijden van de wastafels is een raam te zien, met eronder een radiator in een nis. Aan de korte zijwanden zijn telkens identieke, witmetalen handdoekdrogers bevestigd, ook uit de periode. In iedere zijwand is ook een nis gemaakt. De nissen zijn bestemd als kast en als ruimte voor het bidet (eveneens turkoois) met ingemetseld bakje in de wand erboven. De 'voet' van het T-vormige grondplan van de badkamer wordt gevormd door de nis waarin het ligbad is geplaatst, een gestroomlijnd, turkoois meubel, eveneens zeer typisch voor het interbellum. Ook het bad heeft een bijbehorende, ingemetselde bak voor zeep.

Links en rechts van de badnis telkens een deur, respectievelijk naar het toilet en naar de gang.

Van het appartement van de eigenaars vertrekt een lange gang, over zo goed als de hele lengte van de verdieping. De gang is voorzien van een visgraatparket, dat gedeeltelijk vernieuwd werd.

Vertrekken voor de vrienden

Centraal op het plan van de verdieping, ten westen van de traphal en de nachthal, liggen drie vertrekken bestemd voor logerende vrienden. Twee slaapkamers, de grootste aan de kant van de voorgevel met een badkamer en suite en de kleinste aan de kant van de tuin. De badkamer is eveneens toegankelijk van de gang, zodat ze eventueel ook dienst kon doen voor de tweede slaapkamer. Ze is kleiner en eenvoudiger van opzet dan de badkamer van de eigenaars en qua aankleding zeer typisch voor de periode (hoewel ze beperkte wijzigingen onderging), met een zwarte tegelvloer in combinatie met gele tegels voor de wanden. Het sanitair is wit met opnieuw een gestroomlijnd bad. Oorspronkelijk was slechts één wastafel voorzien, vandaar in de muur slechts één betegelde nis en slechts één ingewerkt zeepbakje.

De slaapkamers zijn voorzien van parket met visgraatpatroon, vlakke plafonds met eenvoudige lijsten, radiatoren in nissen in de muren (afgedekt met rechthoekige panelen in een exotische houtsoort. De vensteropeningen worden geaccentueerd door eenvoudige lijsten op een veertigtal centimeter afstand, die de contouren volgen. Ook hier dezelfde meesterlijk uitgevoerde schuiframen als elders in de woning.

Vertrekken voor de bedienden

Tot slot zijn er op deze verdieping nog twee slaapkamers voor bedienden aan tuinzijde en een naaikamer en een linnenkamer aan de voorzijde. In de linnenkamer is de ingebouwde kast, die op het plan voorzien was, nog steeds aanwezig. De badkamer voor de bedienden bevond zich in de traptoren, net als hun toilet.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

De algemene doelstelling van de bescherming is het behoud van de erfgoedkenmerken en –elementen die de basis vormen voor de erfgoedwaarden. De voorliggende beheersdoelstellingen zijn ontstaan op basis van (beperkt) onderzoek in situ, literatuur- en archiefonderzoek. Dit sluit niet uit dat bij toekomstige werken en/of verder onderzoek gegevens bekend worden die ertoe leiden dat de omschreven beheersdoelstellingen verfijnd, genuanceerd of geïnterpreteerd kunnen worden.

Elke beheersdaad moet de beschermde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en –elementen respecteren en ondersteunen en vereist een geïntegreerde en duurzame aanpak waarbij het impact op het geheel wordt afgewogen en waarbij de draagkracht niet wordt overschreden. Bewaren gaat voor op vernieuwen. Dit veronderstelt vakkundig onderhoud en conserverende ingrepen.

De bescherming beoogt het behoud van het gebouwde erfgoed, met name een modernistische villa met garage gekenmerkt door een planindeling gericht op functionaliteit en een representatieve functie met gaaf bewaard interieur in art-decostijl.

Met betrekking tot het exterieur van de villa met garage beoogt de bescherming het behoud van de volumeopbouw en het materiaalgebruik, met name het verzorgd uitgevoerde baksteenmetselwerk met schaduwvoeg in combinatie met beton en blauwe hardsteen voor lateien en lekdrempels, het platte dak met kenmerkende aflijnende dakrand, het blauwgrijs geschilderd houten schrijnwerk (inclusief beglazing) en buisvormig traliwerk. Ook de voordeur en de garagepoorten dienen bewaard te blijven.

Met betrekking tot het interieur van de villa dient de oorspronkelijke planindeling gerespecteerd te worden, en is het opportuun elk toekomstig ontwerp hierop te enten. De bescherming beoogt tevens het behoud van de wand- en vloerbekleding in marmer, tegels en visgraatparket, de stucplafonds met lijstwerk, de gestucte lijsten op de wanden, de afwerking in bladgoud van het plafond in de inkomhal, de vensterbanken (onder meer in Noir de Mazy), evenals de omkastingen van de radiatoren zoals beschreven in de verschillende vertrekken, het binnenschrijnwerk inclusief hang- en sluitwerk, en de nog oorspronkelijke onderdelen van de inrichting van keuken en badkamer, met name het badkamermeubilair in gestroomlijnde art-decostijl, het kraanwerk waar dit nog oorspronkelijk is (of hernomen naar oorspronkelijk model) en de keukenelementen van het merk Cubex. Ook de op maat gemaakte ingebouwde meubels dienen bewaard te blijven.

Het verdient aanbeveling om een eventuele restauratie te laten voorafgaan door een kleuronderzoek.

Als de gelegenheid zich voordoet, kan de bladgoudafwerking van de zuilen op de eerste verdieping opnieuw worden aangebracht.

Met betrekking tot de tuin beoogt de bescherming het behoud de tuin als groene ruimte omdat dit integraal deel uitmaakt van de typologie van de villa. De tuinpoorten werden vervangen door de vorige eigenaar, maar tekeningen hiervan bleven bewaard en kunnen als model dienen voor een reconstructie als de gelegenheid zich voordoet.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Binnen het kader van de omschreven erfgoedwaarden en beheersdoelstellingen is voor de instandhouding en het onderhoud van de Villa Muller met garage en omringende tuin, het behoud van volgende erfgoedkenmerken en -elementen verplicht:

- 1° de schaal en het volume van de woning en garage, de gevelopstand en -geleding, het parement (baksteenmetselwerk met schaduwvoeg, beton, natuursteen) en het type bedaking (plat dak);
- 2° het historisch schrijn- en traliewerk;
- 3° de planindeling van de woning;
- 4° de oorspronkelijke interieurinrichting en -aankleding van de woning: de vloer- en wandafwerking (parket, keramische tegels, marmer), de trappen in hout en granito met hun leuning, alle binnenschrijnwerk met hang- en sluitwerk, de schouw, het stucwerk en bladgoud van de plafonds, de wandlijsten, de vensterbanken en rolluikkasten, de ingebouwde kasten en Cubexelementen.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het dak en de buitenmuren van constructies:
 - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies;
 - b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;

- c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
- d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerk, deuren, ramen, poort, inclusief de beglazing, beslag, hang- en sluitwerk;
- e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
- f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;

5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:

- a) het plaatsen of wijzigen van boven- en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
- b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen;
- c) het vellen of beschadigen van bomen en struiken en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm ervan tot gevolg kan hebben;
- d) het uitvoeren van graafwerken die de stabiliteit van de gebouwen en constructies in gevaar kunnen brengen;
- e) het aanleggen of wijzigen van verharding.

Voor het interieur van de Villa Muller:

- 1° het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
- 2° het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
- 3° het uitvoeren van werken die het uitzicht of de indeling van het interieur wijzigen;
- 4° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 5° het verwijderen, vervangen of wijzigen van plafonds, vloeren, schouw, stucwerk, binnenschrijnwerk, inclusief de beglazing, lambriseringen, beslag, hang- en sluitwerk, en van de waardevolle interieurdecoratie;
- 6° het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontleisteren van bepleisterde elementen;
- 7° het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige;
- 8° het plaatsen of vernieuwen van technische voorzieningen, zoals verwarming, klimaatregeling, elektrische installatie, geluidsinstallatie, sanitair, liften en beveiligingsinstallaties met uitzondering van die installaties waarvoor geen destructieve ingrepen moeten gebeuren.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud van beschermde goederen.

Brussel,

19 DEC. 2016

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS